

ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิด และทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการศึกษา การควบคุม การนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ประกอบด้วย 2 แนวความคิดด้วยกัน คือ

1. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมสื่อมวลชน
2. แนวความคิดเรื่องผู้กรองสาร

1. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมสื่อมวลชน

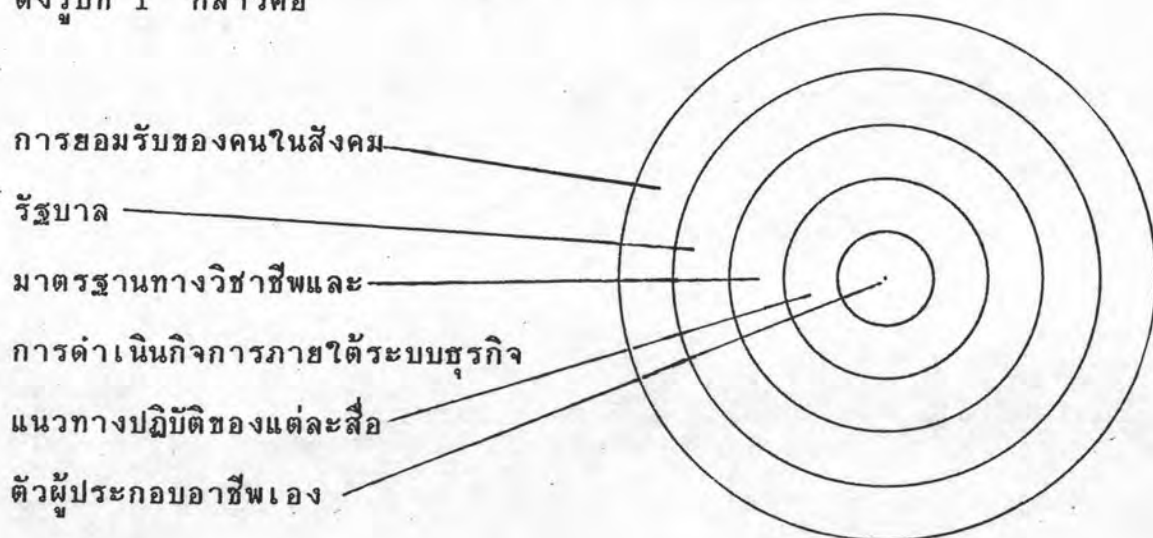
สื่อมวลชนเป็นสถาบันที่มีบทบาท และอิทธิพลอย่างมากในสังคม กล่าวคือ สื่อมวลชนมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของสังคมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนอาจก่อให้เกิดประโยชน์หรือโทษต่อสังคมได้ ด้วยความทรงอิทธิพลของสื่อนี้เองจึงจำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมสื่อมวลชนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งการควบคุมสื่อมวลชนนั้นอาจทำได้หลาย ๆ ลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม สำหรับแนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมสื่อมวลชนนี้ได้นักวิชาการเสนอแนวความคิดไว้หลายแนวความคิดด้วยกัน ซึ่งมีแนวความคิดที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

วิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm 1966) กล่าวว่ากลไก 3 กลไกที่สังคมอาจจะนำมาใช้เพื่อการสนับสนุนหรือกระตุ้นเตือนสื่อมวลชนให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่กลไกแรก คือ รัฐบาลและกฎหมายระเบียบต่าง ๆ ที่รัฐบาลออกมาเพื่อควบคุมสื่อมวลชน กลไกที่สอง คือ สื่อมวลชน ซึ่งอาจจะเป็นผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน สมาคมหรือองค์กรต่าง ๆ ของสื่อมวลชน และกลไกสุดท้าย คือ

สาธารณชนหรือองค์กร สมาคม ที่สาธารณชนตั้งขึ้นมา ซึ่งลักษณะความสัมพันธ์ของ กลไกทั้ง 3 จะเป็นไปในลักษณะที่ว่า ซึ่งระบบการสื่อสารมีอิสระ และมีความ รับผิดชอบมากเท่าใด ภาระของรัฐบาลที่ต้องดูแลสื่อมวลชนก็ยิ่งจะลดน้อยลงเท่านั้น และหากสื่อปราศจากความรับผิดชอบต่อ รัฐบาลจำเป็นต้องเข้ามาจัดการควบคุมขอบเขต และบทบาทของสื่อมวลชนทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระ

จากกลไกทั้ง 3 นี้ ชแรมม์มีความคิดเห็นว่า การควบคุมที่ดีที่สุด คือการ ควบคุมจากตัวสื่อเองโดยสื่อจะต้องมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และปฏิบัติหน้าที่ใน สิ่งที่จำเป็นและเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันสาธารณชนก็ต้องทำหน้าที่เป็นตัวจักรที่ สำคัญในกระบวนการสื่อสาร เพราะสาธารณชนมีอำนาจในการกำหนดรูปแบบของ ระบบ และการสนองตอบของสื่อมวลชน ทำให้สื่อมวลชนสามารถตอบสนองความ ต้องการของสังคมได้

วาร์เรน เค. เอจี และคณะ (Warren K. agee et al. 1976) แห่งมหาวิทยาลัยจอร์เจีย (Georgia) ได้อธิบายถึงลักษณะการควบคุมสื่อมวลชน ว่าเปรียบเสมือนวงกลม 5 วง ซึ่งมีจุดศูนย์กลางเดียวกัน ดังรูปที่ 1 กล่าวคือ

รูปที่ 1 : แสดงถึงการควบคุมสื่อมวลชน

1. วงกลมในสุด แสดงถึงมาตรฐานทางวิชาชีพและจรรยาบรรณของผู้ประกอบอาชีพในแต่ละคน ไม่ว่าจะ เป็นบรรณาธิการ เจ้าของสถานีและเครือข่ายผู้กำกับรายการ เจ้าหน้าที่ตัดต่อ เป็นต้น ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้กรองสาร (gatekeeper) คัดเลือกข่าวสารที่เราอ่าน เห็น และได้ยิน การปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลเหล่านี้ต้องคำนึงถึงอีก 4 วงที่ล้อมรอบอยู่

2. วงกลมในที่ 2 แสดงถึงแนวทางการปฏิบัติและการกำหนดจรรยาบรรณของสื่อแต่ละชนิด สื่อมวลชนทุกประเภทจะมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติ (guide-lines) ซึ่งมีทั้งเป็นลายลักษณ์อักษร และไม่ใช้ลายลักษณ์อักษร แต่ก็ยึดถือปฏิบัติจนเป็นธรรมเนียม ดังนั้น บุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ จึงต้องปฏิบัติตาม guide-lines ที่กำหนดขึ้น

3. วงกลมที่ 3 แสดงถึงมาตรฐานทางวิชาชีพและการดำเนินกิจการภายใต้ระบบธุรกิจ มาตรฐานการผลิตได้ถูกรวบรวมขึ้นเป็นข้อตกลงของการปฏิบัติและจรรยาบรรณของกลุ่มต่าง ๆ เช่น สมาคมบรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ สมาคมผู้กำกับรายการโทรทัศน์ สมาคมนักหนังสือพิมพ์ เป็นต้น มาตรฐานทางวิชาชีพเป็นแรงผลักดันที่ทำให้สื่อแต่ละสื่อและสื่อมวลชนต้องปฏิบัติตาม นอกจากมาตรฐานทางวิชาชีพแล้ว แรงผลักดันที่สำคัญที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนก็คือ แรงผลักดันทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลต่อความอยู่รอดของสื่อมวลชน เช่น หากสื่อมวลชนปฏิบัติหน้าที่ไม่เหมาะสม อาจถูกเพิกถอนการโฆษณา ถูกบอยกเลิกการเป็นสมาชิกจากผู้อ่าน เป็นต้น

4. วงกลมที่ 4 แสดงถึง การควบคุมโดยรัฐบาล กล่าวคือ การควบคุมสื่อมวลชนในแต่ละประเทศ จะแตกต่างกันไปตามลักษณะการปกครองของประเทศนั้น ๆ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ ตามทฤษฎีสื่อสารมวลชน (The four theories of the press) ได้แก่ อำนาจนิยม เบ็ดเสร็จนิยม เสรีนิยมและความรับผิดชอบทางสังคม

5. วงกลมนอกสุด แสดงถึง ขอบเขตการยอมรับของคนในสังคม เป็นขอบเขตที่ตนจะมีความอดทนต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เมื่อใดที่สื่อมวลชน ละเมิดขอบเขตที่คนในสังคมจะยอมรับได้จะส่งผลทำให้วงกลมวงใน 3 วง ล้มเหลว ไปด้วย

ส่วนปีเตอร์ เอ็ม แซนด์แมน และคณะ (Peter M. Sandman et al. 1982) ได้แบ่งมาตรการควบคุมสื่อมวลชนไว้อย่างละเอียด โดยแบ่งการควบคุม สื่อมวลชนออกเป็น 7 ประเภทด้วยกัน คือ

1. การควบคุมตนเอง (self control) โดยจรรยาบรรณวิชาชีพ สื่อมวลชนก็เหมือนกับอาชีพอื่น ๆ ที่ต้องมีจรรยาบรรณเป็นแนวทางในการปฏิบัติ หน้าที่ แต่อาชีพสื่อมวลชนไม่เหมือนกับอาชีพอื่น ๆ ตรงที่สื่อมวลชนพยายามที่จะ หลีกเลี่ยงจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานและเมื่อสื่อมวลชนต้องเผชิญปัญหาทางด้าน จริยธรรมในการปฏิบัติงาน สื่อมวลชนมักจะคำนึงถึงแต่ค่านิยมส่วนตัว และค่านิยม ของนายจ้างเท่านั้น โดยไม่ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณชนและเพื่อน ร่วมงาน ปัญหาทางจริยธรรมส่วนใหญ่ที่สื่อมวลชนมักจะต้องประสบในการทำงาน คือ ปัญหาเรื่องสิทธิส่วนตัว การที่นำตัวเองเข้าไปพัวพันกับข่าว ผลประโยชน์ขัดกัน การให้สินบน เป็นต้น

2. การควบคุมภายใน (internal control) เป็นการควบคุมจาก เจ้าของสื่อมวลชนซึ่งอาจจะเป็นผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์ ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ เป็นต้น เจ้าของสื่อมวลชนเป็นผู้มีอำนาจในองค์กรสื่อมวลชนนั้น ๆ โดยอาจมีคำสั่ง สั่งห้าม มีการลงโทษ หรือให้รางวัลผู้ใต้บังคับบัญชาได้ และเจ้าของสื่อมวลชนสามารถ ควบคุมเนื้อหาข่าวให้เป็นไปตามความปรารถนาของตนได้อีกด้วย สาเหตุที่เจ้าของ สื่อมวลชนต้องการควบคุมการแพร่กระจายข่าวและสาเหตุในการออกนโยบายต่าง ๆ มีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ คือ

2.1 เหตุผลทางธุรกิจ ก็จะออกเป็น "นโยบายทางธุรกิจ"

2.2 เหตุผลจากความชอบหรือไม่ชอบทางส่วนตัวของเจ้าของสื่อ

ก็จะออกเป็น "นโยบายส่วนบุคคล"

2.3 เหตุผลจากความเลื่อมใสในลัทธิใดลัทธิหนึ่งของเจ้าของสื่อ

ก็จะออกเป็น "นโยบายทางการเมือง"

3. การควบคุมโดยการผูกขาด (monopoly control) แบ่งเป็น

4 ลักษณะ คือ

3.1 ระบบเครือข่ายและระบบกลุ่ม (chains and networks)

การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป็นเจ้าของควบคุมสื่อหนึ่งสื่อ และสื่อนั้นมีสาขา 2 สาขา หรือมากกว่า ซึ่งโดยปกติสาขาแต่ละสาขาคงอยู่คนละเมืองกัน

3.2 เจ้าของข้ามสื่อ (crossmedia ownership) การที่บุคคล

หรือกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งเป็นเจ้าของสื่อต่างประเภทกัน 2 สื่อขึ้นไป ซึ่งสื่อหนึ่งโดยปกติจะอยู่ในท้องที่เดียวกัน

3.3 การดำเนินการร่วมกัน (Joint Operating Agreement)

การที่เจ้าของหนังสือพิมพ์ 2 กลุ่มในท้องที่เดียวกันมาร่วมดำเนินการบางอย่างร่วมกัน เช่น การพิมพ์ และการโฆษณา โดยแบ่งผลประโยชน์ร่วมกัน

3.4 เจ้าของธุรกิจร่วม (Conglomerates) การที่บริษัทที่ไม่ได้

เป็นเจ้าของธุรกิจสื่อมวลชนมาก่อนได้มาเป็นเจ้าของธุรกิจร่วมในการดำเนินการของสื่อ

4. การควบคุมโดยโฆษณา (advertiser control) รายได้

ส่วนใหญ่ของสื่อมวลชนมาจากการโฆษณา ดังคำกล่าวที่ว่า ถ้าเงินหมายถึงอำนาจ แล้วละก็ โฆษณาก็จะเป็นเหมือนอำนาจมหาศาลที่ควบคุมสื่ออยู่ และความเป็นจริงก็เป็นเช่นนั้น แต่โฆษณาคงจะเข้ามาควบคุมสื่อในบางโอกาสเท่านั้นโดยมากจะเป็นการควบคุมเพื่อเหตุผลทางธุรกิจ มากกว่าเหตุผลทางการเมือง และการควบคุมโดยโฆษณามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของสื่อทุกประเภทโดยเฉพาะสื่อกระจายเสียง

5. การควบคุมโดยแหล่งข่าวสาร (source control) การแสวงหา

ข่าวสารของสื่อมวลชนส่วนใหญ่จะได้ข้อมูลข่าวสารมาจากแหล่งข่าวสาร โดยการ

สัมภาษณ์ ชาวแจก เป็นต้น ซึ่งโดยปกติแล้วแหล่งข่าวพยายามที่จะควบคุมรูปแบบ และเนื้อหาของข่าวที่ให้กับสื่อมวลชน แหล่งข่าวมักจะใช้เทคนิคในการให้ข่าวเพื่อ เป็นการปกป้องหรือสร้างภาพพจน์ให้แก่แหล่งข่าว วิธีการให้ข่าวนั้นมีหลายลักษณะ แต่ที่นิยมใช้กันมี 2 วิธีด้วยกันคือการให้ข่าวแจก และการสร้างสถานการณ์เทียมขึ้น การให้ข่าวของแหล่งข่าวทั้งภาครัฐบาลและเอกชนมีผลกระทบอย่างมากต่อการเข้าถึง ข่าวสารของสาธารณชน เพราะการให้ข่าวจากแหล่งข่าวที่มีความชำนาญในการ ให้ข่าวมักจะทำให้เรื่องราวข่าวนั้นเป็นไปตามความต้องการของแหล่งข่าวได้ ดังนั้นสาธารณชนที่พึ่งพาข่าวสารจากสื่อมวลชนจึงตระหนักว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้จาก ข่าวนั้นเป็นสิ่งที่แหล่งข่าวต้องการให้เขาได้รู้เท่านั้น

6. การควบคุมโดยรัฐบาล (government control) นับตั้งแต่อดีต รัฐบาลได้เข้ามามีบทบาทในการควบคุมสื่อมวลชน และลักษณะการควบคุมของรัฐ ที่มีต่อสื่อมวลชนในแต่ละประเทศจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ซึ่ง แชนด์แมน และคณะ ได้อธิบายลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสื่อมวลชนเป็น 4 กลุ่มด้วยกันตาม ทฤษฎีสื่อสารมวลชน (Four Theories of the press) เช่นเดียวกับแนว ความคิดของ เอจี คือ แบ่งเป็นสื่อมวลชนในสังคมเผด็จการ สื่อมวลชนในสังคม ประชาธิปไตย และสื่อมวลชนตามทฤษฎีความรับผิดชอบทางสังคม

การควบคุมโดยรัฐบาล

	ผู้กำหนดว่า สิ่งที่สื่อควรทำ	ผู้กำหนดว่าสิ่ง ที่สื่อไม่ควรทำ	ผู้ผลักดันให้เกิด การตัดสินใจเหล่านี้
สื่อมวลชนในสังคมเผด็จ การ	สื่อ	รัฐ	รัฐ
สื่อมวลชนในสังคม คอมมิวนิสต์แบบโซเวียต	รัฐ	รัฐ	รัฐ
สื่อมวลชนในสังคม ประชาธิปไตย	สื่อ	สื่อ	สื่อ
สื่อมวลชนตามทฤษฎีความ รับผิดชอบทางสังคม	ผู้ชำนาญการ	ผู้ชำนาญการ	สื่อ (รัฐ)

สื่อมวลชนในสังคมประชาธิปไตยจะไม่มี การควบคุมสื่อมวลชนของรัฐ ซึ่งตรงกันข้ามกับสื่อมวลชนในสังคมคอมมิวนิสต์แบบโซเวียตที่รัฐจะควบคุมทุกอย่าง ขณะที่สื่อมวลชนในสังคมเผด็จการรัฐเพียงควบคุมเฉพาะสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อในทางลบต่อรัฐเท่านั้น ส่วนสื่อมวลชนตามทฤษฎีความรับผิดชอบทางสังคมผู้ชำนาญการจะเป็นผู้พิจารณาว่าสื่อควรทำและไม่ควรทำอะไร

7. การควบคุมโดยสาธารณะ (public control) คือ การที่ สาธารณชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีปฏิริยาตอบกลับ (feedback) ไปยังสื่อมวลชนซึ่งปฏิริยาตอบกลับนี้จะ เป็นใน 2 ลักษณะ คือ เพื่อควบคุมเนื้อหา สื่อมวลชน เช่น การงดใช้สื่อ (consumer boycotts) การไม่เปิดรับชม

รายการนั้น ๆ ซึ่งส่งผลทำให้ความนิยมของรายการ (rating) ลดน้อยลง เป็นต้น ประการที่สอง การมีปฏิกริยาตอบกลับไปยังสื่อมวลชนก็เพื่อต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยผ่านสื่อมวลชนซึ่งอาจจะกระทำโดยเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการ โทรศัพท์เข้าไปร่วมในรายการ เป็นต้น

จากการควบคุมสื่อมวลชนทั้ง 7 ประการดังกล่าวมาแล้ว ชันด์แมน ได้จัดอันดับลักษณะการควบคุมสื่อมวลชนที่ก่อให้เกิดผลเสีย ต่อสื่อมวลชนและสังคมมากที่สุดจนถึงลักษณะการควบคุมที่มีผลเสียน้อยที่สุดไว้ต่อไปนี้

- ผลเสียมากที่สุด
1. การควบคุมโดยการผูกขาดมากเกินไป
  2. การควบคุมโดยสาธารณะน้อยเกินไป
  3. การควบคุมโดยแหล่งข่าวสารมากเกินไป
  4. การนำการควบคุมโดยรัฐบาลไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง
  5. การควบคุมตนเองน้อยเกินไป
  6. การควบคุมภายในมากเกินไป และนำการควบคุมภายในไปใช้ในทางที่ไม่ถูกไม่ควร

ผลเสียน้อยที่สุด คือ การควบคุมโดยโฆษณามากเกินไป

สืบเนื่องมาจากแนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมสื่อมวลชนที่มีการแบ่งประเภทการควบคุมไว้ในหลายลักษณะ บางมาตรการก็จำแนกละเอียดเกินไป บางมาตรการก็รวบรัดเข้าซ้อน สรุพงษ์ โสชนะเสถียร (2533 : 249-285) จึงได้แบ่งมาตรการการควบคุมสื่อมวลชนชั้นใหม่ โดยแบ่งเป็น 4 มาตรการ ดังนี้ คือ

1. มาตรการควบคุมตนเอง (self-control) : มาตรการนี้ เป็นความรับผิดชอบที่เกิดจากสำนัก และความตระหนักของบุคคลในวงการสื่อมวลชนเอง ถึงบทบาทที่เหมาะสมของสื่อมวลชนต่อสังคมโดยส่วนรวม มาตรการควบคุมตนเอง ของสื่อมวลชนประกอบด้วย

1.1 จรรยาบรรณของสื่อมวลชน เป็นจริยธรรมที่นักวารสารศาสตร์หรือนักการสื่อสารพึงปฏิบัติในฐานะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านนี้ เช่น จรรยาบรรณของสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย จรรยาบรรณของสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เป็นต้น

1.2 สภาวิชาชีพทางด้านวารสารศาสตร์ เป็นมาตรการควบคุมที่เริ่มต้นจากคนในวงการสื่อมวลชน เพื่อควบคุมการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนกันเอง เช่น สภาการหนังสือพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา เป็นต้น สำหรับในประเทศไทยยังไม่มีสภาวิชาชีพทางด้านนี้

2. มาตรการควบคุมโดยสาธารณะ (public control)

การควบคุมโดยสาธารณะ เป็นการควบคุมที่เกิดจากสาธารณชนที่อยู่ภายนอกวงการสื่อมวลชนนั้น ๆ แต่มีปฏิกิริยาตอบสนองการทำงานของสื่อมวลชน ซึ่งสาธารณชนเหล่านั้นเป็นผู้ติดตามสื่อมวลชน มาตรการการควบคุมโดยสาธารณะอาจจำแนกได้เป็น 5 แบบตามลักษณะของผู้รับสาร คือ

2.1 การควบคุมโดยปัจเจกชน คือ การที่ปัจเจกชนมีปฏิกิริยาต่อสื่อ นั้น ๆ โดยการย้อนกลับสารไปยังสื่อมวลชน เช่น แสดงความคิดเห็นไปยังบรรณาธิการ เป็นต้น

2.2 การควบคุมจากประชาชนในฐานะผู้บริโภคที่เปิดรับสารจากสื่อมวลชน คือ การที่ผู้รับสารได้รวมตัวกันโดยมิได้นัดหมาย ในการงดซื้อหรืองดเปิดรับสื่อมวลชนนั้น ๆ

2.3 การควบคุมจากกลุ่มผลประโยชน์ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าการรายงานข่าวสารสนเทศ หรือ รายการต่าง ๆ ก่อให้เกิดความรู้สึกต่อประชาชนโดยทำให้เกิดการรวมกลุ่มของประชาชน ซึ่งพร้อมใจโดยนัดหมายกันในการแสดงปฏิกิริยาตอบโต้สื่อมวลชน

2.4 การควบคุมจากมติมหาชน แม้ว่าการควบคุมสื่อมวลชนโดยมติมหาชนนั้นไม่ได้หมายถึงการลงประชามติที่เป็นทางการ แต่กระนั้นมหาชนอาจแสดงมติได้

อย่างไม่เป็นทางการ ตัวอย่างเช่น สื่อมวลชนใดที่มียอดการโฆษณาต่ำ ย่อมแสดงให้เห็นถึงการไม่ได้รับการสนับสนุนจากมหาชนอันอาจส่งผลกระทบต่อกิจการดำเนินงานของสื่อมวลชนนั้น

2.5 ระบบแข่งขันทางธุรกิจ โดยเฉพาะการแข่งขันระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเอง เพื่อแสวงหาการสนับสนุนจากผู้รับสารก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการที่สื่อมวลชนต้องปรับปรุงและแก้ไขการทำงานของตนอยู่เสมอ เพื่อรักษาและเพิ่มพูนจำนวนผู้รับสารของตน

3. มาตรการควบคุมทางกฎหมาย

หมายถึงการควบคุมสื่อมวลชนตามประมวลกฎหมาย ซึ่งศาลสถิตยุติธรรมจะเป็นผู้พิจารณาตัดสินวินิจฉัยโดยคำนึงถึงความถูกต้อง และผลประโยชน์ของผู้มีส่วนร่วมในทางการสื่อสารทุกระดับ ดังได้แก่

1. ประชาชน เช่น การให้ความคุ้มครองในเรื่องความเป็นส่วนตัว หรือการหมิ่นประมาท เป็นต้น
2. นักเขียน เช่น การคุ้มครองลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตรทางปัญญา
3. บริษัทห้างร้าน เช่น การป้องกันการโฆษณาเกินจริง และการป้องกันการผูกขาดการโฆษณาในสื่อมวลชน ฯลฯ
5. สังคม เช่น การป้องกันมิให้สื่อมวลชนเสนอความลามก หยาบคาย เป็นต้น
6. รัฐ เช่น การป้องกันมิให้สื่อมวลชนแสดงออกถึงการยุยงปลุกปั่นต่อความมั่นคงแห่งชาติ ฯลฯ

4. มาตรการควบคุมทางการปกครอง

เป็นมาตรการทางด้านการเมืองการบริหาร มาตรการทางการปกครองจะอาศัยคณะบุคคลหรือหน่วยราชการ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานเป็นผู้ชี้ขาดการควบคุมสื่อมวลชนในมาตรการการปกครองจะขึ้นอยู่กับความเข้มงวดของรัฐบาลกับความต้องการในการเป็นอิสระของสื่อมวลชน

สำหรับการควบคุมสื่อมวลชน ด้วยมาตรการการปกครองในประเทศไทยนั้นจะเห็นได้ว่า รัฐยังคงเป็นผู้มีบทบาทค่อนข้างสูง ในการเป็นผู้กำหนดบทบาทถึงสิ่งที่จะต้องกระทำและต้องไม่กระทำของสื่อมวลชนกับทั้งเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการวินิจฉัยเมื่อมีปัญหาอีกด้วย หน่วยราชการของรัฐบาลที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลสื่อมวลชนมีเป็นจำนวนมาก แต่ที่สำคัญมีบทบาทกว้างขวางอาจแยกได้เป็น 3 หน่วยงาน คือ

1. กระทรวงมหาดไทย
2. คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.)
3. คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (คคบ.)

นอกจากจะมีแนวความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการควบคุมสื่อมวลชนดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ยังได้มีทฤษฎีที่ศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมสื่อมวลชนคือ ทฤษฎีเชิงบรรทัดฐาน ซึ่งทฤษฎีบรรทัดฐานต่าง ๆ เหล่านี้ได้เสนอความคิดเห็นในแง่ที่ว่า สื่อมวลชนควรจะ หรือถูกคาดหวังว่าจะดำเนินงานอยู่ภายใต้เงื่อนไขอย่างไร และด้วยค่านิยมอะไร

สำหรับการศึกษาการควบคุมการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ มีทฤษฎีเชิงบรรทัดฐานที่สำคัญ ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการศึกษา คือ ทฤษฎีรับผิดชอบทางสังคม ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

ทฤษฎีรับผิดชอบทางสังคม (Social Responsibility Theory)

ทฤษฎีรับผิดชอบทางสังคมเกิดขึ้นในคริสต์ทศวรรษที่ 20 โดยพัฒนามาจากทฤษฎีเสรีนิยม กล่าวคือ ในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 20 นักคิดในระบบสังคมประชาธิปไตยเริ่มมีความคิดเห็นขัดแย้งกับความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีเสรีนิยมที่ว่า "มนุษย์เรามีความฉลาด มีเหตุผล และสามารถตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง" โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์เราไม่ใช่สัตว์โลกที่มีเหตุผลเสมอไป และมีบ่อยครั้งที่มนุษย์ถึงเลวร้ายที่จะใช้เหตุผลหากแต่ใช้อารมณ์มากกว่า จึงปรากฏว่าคนส่วนมากมักจะตกเป็นเหยื่อของผู้หลอกลวงได้โดยง่าย ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นยุคที่สังคม เศรษฐกิจ

และเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้พัฒนาไปมาก ปัญหาต่าง ๆ ชับซ้อนขึ้น ดังนั้นทฤษฎี
 รับผิดชอบทางสังคมจึงตระหนักว่ามนุษย์จำเป็นต้องมีความรู้และข้อมูลสารสนเทศที่
 ถูกต้อง ครบถ้วน และรอบด้านที่สุดจึงจะสามารถให้เหตุผลและตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ
 ได้อย่างสอดคล้องกับความเป็นจริง

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า เสรีภาพของสื่อมวลชน ควรจะมีความควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อ
 ของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคม สาธารณชนมีสิทธิที่จะได้รับข่าวสาร และสื่อมวลชนควรมี
 ความรับผิดชอบต่อในการเสนอข่าวสาร โรนัลด์ ที ฟาร์ราร์ (Ronald T. Farrar
 1983 : 11) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมว่าเป็นเหมือนกับการกำหนด
 กฎเกณฑ์เพื่อควบคุมดูแลผู้ที่มีอำนาจควบคุมสื่อมวลชน ในการที่จะทำให้เกิดความมั่นใจ
 ว่า สื่อมวลชนจะสามารถทำหน้าที่ต่อไปนี้ได้อย่างเต็มที่คือ

1) รายงานเหตุการณ์ด้วยความยุติธรรมและถูกต้อง 2) สื่อมวลชน
 สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี

แนวความคิดของทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม คือ สื่อมวลชนมีภารกิจ
 ที่สำคัญต่อสังคมในระบอบประชาธิปไตย แม้ว่าสื่อมวลชนจะมีอิสระมากที่สุดในแง่
 ของข่าวสาร และเป็นเวทีสำหรับการแสดงออก ซึ่งความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ
 กัน แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับข้อผูกพันบางอย่างต่อสังคมส่วนรวม สื่อมวลชน
 ต้องยอมรับและปฏิบัติตามมาตรฐานของการปฏิบัติหน้าที่ของตนที่กำหนดไว้อย่าง
 เคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนตามทฤษฎีนี้ จะเน้นที่ความรับผิดชอบต่อในการ
 ปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้นให้เกิดผลดีต่อสังคมส่วนรวมอย่างแท้จริง หน้าที่เหล่านั้นก็คือ

1. การจะต้องถือเป็นภาระหน้าที่หลักที่จะให้บริการแก่ระบบการเมือง
 โดยการให้ข่าวสาร ให้มีการอภิปรายโต้เถียงในเรื่องของส่วนรวมหรือกิจการ
 สาธารณะ

2. ควรจะต้องส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตย และให้ความสว่าง
 ทางปัญญา (enlightening) แก่สาธารณชนเพื่อจะได้เกิดความสามารถในการ
 ปกครองตนเอง

3. ควรจะต้องพิทักษ์รักษาสีทมิฬของบุคคลโดยคอยเฝ้าดูรัฐบาล (Watchdog Against Government)

4. ควรจะต้องให้บริการแก่ระบบเศรษฐกิจ โดยเน้นส่งเสริมผลประโยชน์ของผู้ซื้อ ผู้ขาย สินค้าและบริการด้วยสื่อสารโฆษณา แต่รายได้จากการนี้จะต้องไม่บั่นทอนอิสรภาพของสื่อมวลชน

5. ควรจะต้องให้ความบันเทิงแก่สาธารณชน แต่มีเงื่อนไขว่าต้องเป็นความบันเทิงที่ "ดี" มีคุณภาพ

6. ควรจะต้องหลีกเลี่ยงไม่เสนอเนื้อหาเรื่องราวอันก่อให้เกิดอาชญากรรม ความรุนแรง ความไม่สงบเรียบร้อยของบ้านเมือง หรือการก้าวร้าวต่อชนกลุ่มน้อย

7. สื่อมวลชน ควรจะต้องเป็นพหุนิยม คือ สะท้อนความคิดเห็นที่แตกต่างกันรวมทั้งเปิดโอกาสให้ใช้สิทธิโต้ตอบ

สำหรับมาตรการที่จะทำให้สื่อมวลชนสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามทฤษฎีนี้ได้ อย่างเต็มที่ คณะกรรมการสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน (Commission on Freedom of the Press) ได้เสนอแนวทางและแหล่งรับผิดชอบไว้ 3 ประการ คือ

(1) สื่อมวลชนจะต้องมีสปีริตแห่งวิชาชีพในตนเองเดียวกันกับวิชาชีพทั้งหลาย เช่น กฎหมาย แพทย์ เป็นต้น (2) สาธารณชนจะต้องตื่นตัว รับรู้ในอำนาจมหาศาลของสื่อมวลชน ในอำนาจที่ถูกรวบไว้ในมือของคนไม่กี่คน และในความล้มเหลวของสื่อมวลชนที่จะตอบสนองความจำเป็นของสังคมสาธารณชนจึงต้องรวมตัวเป็นองค์กร หรือสถาบันที่เข้ามาช่วยปรับปรุงพัฒนาวิชาการและวิชาชีพสื่อมวลชน (3) รัฐบาลจะต้องช่วยพัฒนาสื่อมวลชนเสรีให้เป็นระบบสื่อสารที่ประชาชนพลเมืองต้องการ โดยการช่วยเหลือ สนับสนุนอุตสาหกรรมสื่อมวลชนอย่างถูก

ในส่วนของการควบคุมสื่อมวลชน ทฤษฎีนี้เสนอว่าการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนควรอยู่ภายใต้ระบบการควบคุมกันเองภายใต้กรอบของกฎหมาย และกรอบของสถาบันที่ได้ถูกจัดตั้งขึ้น ส่วนสังคมและสาธารณชนควรมีสติคิด

หมายให้สื่อมวลชนของคนปฏิบัติงานตามมาตรฐานทางวิชาชีพมากที่สุด และมีสิทธิ
 เข้าแทรกแซงเพื่อให้ได้มาซึ่งมาตรฐานดังกล่าวเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม
 จากทฤษฎีนี้ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ
 ผู้ผลิตรายการข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบันว่า ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ปฏิบัติหน้าที่สอดคล้อง
 กับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนตามทฤษฎีนี้หรือไม่ โดยจะนำแนวคิดเรื่องผู้กรองสาร
 มาประกอบในการศึกษาส่วนนี้ด้วย และจากทฤษฎีนี้ก็ได้นำมาประกอบในการศึกษา
 ถึงลักษณะการควบคุมการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ว่า การควบคุม
 รายการข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับลักษณะการควบคุมสื่อมวลชน
 ในทฤษฎีความรับผิดชอบทางสังคม หรือไม่อย่างไร

2. แนวคิดเรื่องผู้กรองสาร (Gatekeeper Approach)

ในบรรดาข่าวสารทั้งหมดที่ส่งผ่านสื่อมวลชน ข่าวจัดได้ว่าเป็น
 ประเภทข่าวสารที่มีความสำคัญประเภทหนึ่ง แต่ข่าวที่เราอ่านจากหนังสือพิมพ์
 หรือดูจากโทรทัศน์นั้น กว่าจะมาถึงผู้รับสารได้ต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน
 ในการสื่อสารมวลชน เพราะการสื่อสารในลักษณะการสื่อสารมวลชนนี้จะมีสื่อ
 (Media) คั่นกลางระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร จึงมีคนกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ตัดสินใจ
 ในการคัดเลือกข่าวสาร ตกแต่งต่อเติมสารนั้น คนกลุ่มนั้น ก็คือผู้กรองสาร
 (Gatekeeper)

แนวความคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้กรองสาร (Gatekeeper) เกิดขึ้นจาก
 ผลการศึกษาของเคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin 1947) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าข่าวสาร
 ต่าง ๆ ไม่ได้แพร่กระจายไปตามยถากรรมในระบบ แต่จะถูกจัดสรร คัดเลือก
 ตกแต่งโดยผ่านการตัดสินใจจากที่บางแห่ง หรือจากผู้กรองสารนั่นเอง โดย เลวิน
 ได้ให้คำนิยามว่า ผู้กรองสาร คือบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ควบคุมการส่งต่อ
 ของข่าวสารไปยังช่องทางทั้งหลายของสื่อมวลชน

เดวิด แมนนิง ไวท์ (David Manning White 1950) ได้นำแนวความคิดเรื่องผู้กรองสารมาใช้ในการศึกษาเรื่อง The gatekeeper: A case study in selection of news ซึ่งเป็นการศึกษาถึงกิจกรรมของบรรณาธิการข่าวโทรทัศน์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่าข่าวไม่ได้ไหลจากแหล่งข่าวไปสู่ผู้รับโดยตรง แต่จะถูกกั้นกรองจากผู้กรองสารคนแรกไปยังผู้กรองสารคนต่อ ๆ ไป ในระบบของการสื่อสาร เช่น จากผู้สื่อข่าวถึงบรรณาธิการถึงหัวหน้าฝ่ายข่าว เป็นต้น ก่อนที่ข่าวสารนั้นจะถูกส่งถึงผู้รับหรือผู้อ่านเป็นคนสุดท้าย

นอกจากการศึกษาของ ไวท์ ซึ่งเป็นผู้นำด้านการศึกษาบทบาทการตัดสินใจคัดเลือกข่าวแล้ว ยังมีงานศึกษาในทำนองเดียวกัน คือ บี. เอช. เวสลีย์ และ เอ็ม. เอส. แมคคลีน (B.H. Westly and M.S. Maclean 1957) ได้สร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายถึงแนวคิดเรื่องผู้กรองสารในกระบวนการสื่อสารมวลชน โดยพิจารณาว่าสื่อมวลชนจะทำหน้าที่เป็นช่องทางในการสื่อสารข่าวสาร และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ผู้รับสารได้ทราบ หน้าที่ของสื่อมวลชน คือ ทำหน้าที่คอยเลือกสรรปรุงแต่งข่าวสารต่าง ๆ ก่อนส่งไปยังผู้รับซึ่งเป็นบทบาทของผู้กรองสารนั่นเอง

วิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm 1972) กล่าวว่า "ผู้กรองสาร" คือ ผู้มีสิทธิที่จะเปิดหรือปิดประตูเพื่อกั้นหรือปล่อยให้ข่าวสารผ่านออกไป สำหรับการทำหนังสือพิมพ์ ผู้กรองสารที่สำคัญที่สุด คือ สำนักข่าว และบรรณาธิการข่าวโทรเลข เพราะว่าสำนักข่าวและบรรณาธิการข่าวโทรเลขจะทำการตัดสินใจว่าจะทำการถ่ายทอดข่าวใดออกไป หรือไม่ควรถ่ายทอดข่าวใดออกไป ในบรรดาข่าวจำนวนนับพันข่าวจะมีข่าวที่ลงพิมพ์ไปสู่ผู้อ่านด้วยจำนวนน้อยเท่าที่บรรณาธิการจะปล่อยให้ข่าวผ่านออกมาเท่านั้น

จอห์น อาร์ บิทเนอร์ (John R. Bittner 1983) ได้อธิบายถึงหน้าที่ของผู้กรองสารไว้ในหนังสือ Mass Communication ว่า ผู้กรองสารมีหน้าที่สำคัญ 3 ประการด้วยกัน คือ

1. ตัดทอนข่าวสาร เป็นการจำกัดข่าวสารที่เราจะได้รับ โดยการตัดต่อข่าวสารก่อนที่ข่าวสารจะถูกส่งมาถึงผู้รับสาร เช่น ผู้รายงานข่าวอาจจะตัดต่อบางส่วนของข่าวที่เขาเห็นว่า เป็นเรื่องนอกประเด็นทิ้งไป

2. ขยายหรือเพิ่มเติมข่าวสาร ผู้กรองสารอาจจะเพิ่มเติมข่าวสารที่ส่งถึงสาธารณชนโดยการแสวงหาความจริงเพิ่มเติม แสดงความคิดเห็นเพิ่มไปในข่าวสารนั้น เป็นต้น

3. รวบรวม หรือตกแต่งข่าวสารขึ้นใหม่ ในบางกรณีผู้กรองสารก็อาจจะทำหน้าที่จัดตกแต่งข่าวสารขึ้นใหม่ได้

ในการศึกษาเกี่ยวกับผู้กรองสาร ส่วนมากนักวิจัยมักให้ความสนใจศึกษาพฤติกรรมของผู้กรองสารในเรื่องการตัดสินใจ และการคัดเลือกหรือตัดทอนข่าว ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการคัดเลือกข่าว วอลเตอร์ ไกเบอร์ (Walter Gieber 1964) ศึกษาการคัดเลือกข่าวของบรรณาธิการข่าวโทรเลขของหนังสือพิมพ์ Wisconsin ผลการศึกษา ไกเบอร์ พบว่า การทำงานของบรรณาธิการโทรเลขจะคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการผลิต ระเบียบต่าง ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในห้องข่าวซึ่งบทบาทของบรรณาธิการข่าวถูกกำหนดภายใต้เงื่อนไขของแนวทางขององค์การ บรรทัดฐานทางวิชาชีพ และค่านิยมในสังคม

กัลตุง และรูจ (Galtung & Ruge 1965) ได้ทำการวิจัยเรื่อง The Structure of Foreign News จากการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญสำหรับการคัดเลือกข่าวประกอบด้วย 3 ปัจจัยด้วยกัน คือ 1) ปัจจัยด้านองค์กร 2) ปัจจัยเกี่ยวกับประเภทของข่าว 3) ปัจจัยด้านสังคม-วัฒนธรรม

ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านองค์กรนี้ทำให้ผู้กรองสารเลือกเสนอข่าวที่เป็นเหตุการณ์ใหญ่ มีขอบเขตครอบคลุมกว้างขวาง เป็นเหตุการณ์ที่ไม่คลุมเครือชัดเจน เหตุการณ์ที่ง่ายต่อการติดตามมารายงาน และง่ายต่อการรับรู้เป็นที่ยอมรับเข้ากันได้กับวัฒนธรรมที่เป็นอยู่

ปัจจัยเกี่ยวกับประเภทข่าว ทำให้การคัดเลือกข่าวต้องเลือกเหตุการณ์ที่เข้ากับความคิดหวังส่วนหนึ่งของผู้ชมภายในขอบเขตที่เคยได้รับรู้ เป็นข่าวที่แสดงถึงคุณค่าของข่าว และเป็นข่าวประเภทที่ต้องการจะสร้างความสมดุลงยระหว่างข่าวประเภทต่าง ๆ

ปัจจัยด้านสังคม-วัฒนธรรม ผู้กรองสารจะเลือกข่าวจากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชนชั้นผู้นำและชาติชั้นนำ รวมถึงเหตุการณ์ไม่ดีทั้งหลายซึ่งผู้ชมส่วนใหญ่ให้ความสนใจ

แมค ดูกัล ลิตเติล (Mc Daugal Little 1978) ได้กล่าวถึงการคัดเลือกข่าวของผู้กรองสารว่าบรรณาธิการจะเป็นผู้พิจารณาตัดสินว่าในแต่ละวันนั้นเรื่องใดบ้างที่ประชาชนควรจะได้รับรู้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้กรองสารใช้ว่าจะมีอำนาจเต็มที่ในการตัดสินใจเลือกข่าวเสมอไป ในบางครั้งการตัดสินใจก็กระทำโดยผู้อื่น เช่นในกรณีที่การตัดสินใจของผู้กรองสารนั้นขัดแย้งกับนโยบายในการเสนอข่าวของผู้ที่มีอำนาจสูงกว่า ผู้กรองสารก็มักจะฟังและปฏิบัติตาม หรือในกรณีที่ข่าวที่ผู้กรองสารได้ตัดสินใจนำเสนอไปแล้ว แต่เมื่อพิจารณาภายหลังพบว่ามีความแตกต่างจากรายงานข่าวของสื่ออื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด ผู้กรองสารก็อาจจะเปลี่ยนมาตรฐานการคัดเลือกข่าวของตนได้ ซึ่งแนวความคิดของ ลิตเติล สอดคล้องกับข้อเขียนของแบคดิเคียน (Bagdikian) คือ

จากข้อเขียนของ แบคดิเคียน (1983) กล่าวว่า นักข่าวและบรรณาธิการข่าวจะตัดสินใจเลือกข่าวอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย 5 ประการ คือ

1. หลักที่ยึดถือในการบริหาร
2. การมองโลกของความจริง และนิสัยของคน คือจะพิจารณาว่าผู้รับสารต้องการอะไร และมีความปรารถนาอย่างไร
3. ค่านิยม ซึ่งยึดถือโดยกองบรรณาธิการที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ มีมาตรฐานทางด้านความนิยม และเป็นที่ยอมรับในวงวิชาชีพ นั่นคือเขาจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าอะไรที่ผู้อ่านในหมู่คณะของเขาควรจะได้รู้

4. การประเมินค่าของข่าวสาร โดยการแข่งขันของสื่อ

จากแนวความคิดเรื่องผู้กรองสาร เมื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษา ถึงกระบวนการผลิตข่าวโทรทัศน์ จะเห็นได้ว่าการผลิตรายการข่าวโทรทัศน์ก็เหมือนกับกระบวนการผลิตข่าวของสื่อหนังสือพิมพ์ ที่จะต้องผ่านผู้กรองสารที่ทำหน้าที่กลั่นกรองเป็นทอด ๆ ในแต่ละขั้นตอน ดังที่ ดวงทิพย์ วรพันธ์ (2531 : 8) ได้ชี้ให้เห็นว่าการผลิตรายการข่าวโทรทัศน์จะประกอบด้วยขั้นตอนการผลิต 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการผลิต 2) ขั้นตอนการผลิต 3) ขั้นตอนหลังการผลิต และในการผลิตข่าวโทรทัศน์ทุกขั้นตอนจะมีผู้กรองสารเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย กล่าวคือ

ขั้นตอนการผลิต ผู้กรองสาร ได้แก่บรรณาธิการข่าวประจำวันจะทำหน้าที่กรองข่าว ด้วยการคัดเลือกโดยใช้คุณค่าของข่าว และ/หรือคุณลักษณะของข่าวมาตัดสินใจคัดเลือกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ กันมาเป็นข่าวให้พอดีกับเวลาออกอากาศที่ได้กำหนดไว้

ขั้นตอนการผลิต ผู้กรองสาร ได้แก่ผู้รายงานข่าว ช่างภาพ ผู้แปลข่าว ผู้ตรวจแก้ข่าว บรรณาธิการข่าวประจำวัน จะทำหน้าที่ผลิตต้นฉบับข่าว ภาพข่าว และกำหนดวิธีการนำเสนอ

ขั้นตอนหลังการผลิต ผู้กรองสาร ได้แก่บรรณาธิการข่าวประจำวัน หรือหัวหน้าฝ่ายข่าวจะทำหน้าที่จัดลำดับ หรือจัดวาระข่าว

ผู้กรองสารแต่ละคนจะมีบทบาทหน้าที่ไม่เท่าเทียมกัน ผู้กรองสารคนหนึ่งอาจจะมีความสำคัญมากกว่าผู้กรองสารอีกคนหนึ่ง สำหรับผู้กรองสารที่มีความสำคัญที่สุดในการผลิตข่าวได้แก่บรรณาธิการข่าว (Hiebert Ray Eldon 1985:140)

สำหรับแนวคิดผู้กรองสาร (gatekeeper) นี้ ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบว่าในการผลิตข่าวโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ 5 สถานีในเขตกรุงเทพมหานคร บรรณาธิการข่าวเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจขั้นสุดท้ายในการคัดเลือกข่าวออกอากาศ จริงหรือไม่ และจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมายในสังคมของเรา ผู้กรองสารได้มีหลักเกณฑ์เช่นไรในการคัดเลือกการนำเสนอ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอความรุนแรงในรายการข่าวโทรทัศน์ ผู้กรองสาร
มีแนวทางการพิจารณาคัดเลือกการนำเสนอเช่นใด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมสื่อมวลชน

พัชนี เชษจรรยา และคณะ (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่องโครงสร้างระบบสื่อมวลชนในประเทศไทย เพื่อศึกษาถึงลักษณะการจัดโครงสร้างของหน่วยงานสื่อมวลชน คือ หนังสือพิมพ์, วิทยุกระจายเสียง, วิทยุโทรทัศน์และภาพยนตร์ รวมทั้งศึกษาหน้าที่ความรับผิดชอบและปัญหาของสื่อมวลชนแต่ละประเภท ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับสื่อวิทยุโทรทัศน์ พบว่าโครงสร้างระบบการควบคุมการกระจายเสียงของไทยเป็นโครงสร้างที่สลับซับซ้อนมาก มีการแบ่งการควบคุมย่อยลงไปในแต่ละหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม การควบคุมแบ่งออกได้เป็น 2 ฝ่าย คือ การควบคุมโดยรัฐบาลกับสื่อมวลชนด้านการกระจายเสียงควบคุมกันเอง

การควบคุมโดยรัฐแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) จัดตั้งสถาบันขึ้นมาควบคุมโดยตรง เช่น คณะกรรมการบริหารงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) 2) ออกกฎหมายระเบียบข้อบังคับมาใช้เพื่อควบคุมโดยตรง เช่น พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ 3) ควบคุมโดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งด้านให้ความคุ้มครองและควบคุม เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์

ส่วนการควบคุมโดยสื่อมวลชน วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยการควบคุมกันเอง ได้แก่ จริยธรรมวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ข้อบังคับของสมาคมนักวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย เป็นต้น ระบบการควบคุมสื่อวิทยุโทรทัศน์แม้จะมีสถาบันหลายสถาบันมีกฎหมายระเบียบข้อบังคับทั้งทางตรงและทางอ้อม และระบบการควบคุมกันเองของสื่อมวลชน วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมสื่อมวลชนได้ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ

ตัวแปรต่าง ๆ เช่น รายได้จากการบริการโฆษณาธุรกิจ และระบบบริหารราชการ ฯลฯ เป็นต้น

งานวิจัยเกี่ยวกับผู้ทรงอำนาจ

อรนุช เลิศจรรชารักษ์ (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่องโทรทัศน์ : วิธีคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าวของสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร พบว่า วิธีการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าวขึ้นอยู่กับหัวหน้าฝ่ายข่าวและบรรณาธิการข่าวซึ่งยึดหลักการบริหารงานนโยบาย วัตถุประสงค์ของสถานีโทรทัศน์ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารงานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เป็นแนวทางในการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าว ส่วนในเรื่องการจัดกำหนดวาระประเด็นสำคัญของข่าว (Agenda Setting) ข่าวพระราชกรณียกิจจัดอยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือข่าวรัฐบาลเน้นความสำคัญที่ตัวบุคคล ในวงการรัฐบาลและกิจการทหาร ลำดับที่สามคือข่าวการเมือง แต่สถานีโทรทัศน์ทั้ง 3 สถานีให้เวลากับข่าวการเมืองน้อยที่สุด ลำดับที่สี่คือข่าวพัฒนา ซึ่งเป็นข่าวเกี่ยวกับเศรษฐกิจการเกษตร อนามัย อุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย การศึกษา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ฯลฯ และลำดับที่ห้า คือข่าวทั่วไป ซึ่งเป็นข่าวเกี่ยวกับอุบัติเหตุ อุบัติภัย อาชญากรรม ข่าวสังคมและอื่น ๆ สำหรับทิศทางการจัดกำหนดวาระประเด็นสำคัญของข่าวเริ่มจากสื่อมวลชนไปสู่ประชาชน

ดวงทิพย์ วรพันธ์ (2531) ได้ทำวิจัยเรื่อง ข่าวโทรทัศน์ : สภาพแวดล้อมไทย วิธีการแพร่กระจายและการรับรู้ ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางการเมือง กฎหมาย เศรษฐกิจ และสังคมต่างก็มีผลต่อการเสนอข่าวโทรทัศน์ การเมืองมีผลในการร่างกฎหมายควบคุมการเสนอข่าว การเปลี่ยนแปลงบุคคลการเมืองในการควบคุมกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์ ส่วน กบว. ผู้รักษากฎหมายในการเสนอข่าวโทรทัศน์มีบทบาทเพียงอนุมัติหรืออนุญาตเวลาที่เหมาะสมสำหรับเสนอข่าว ปริมาณเวลาที่โฆษณาได้ในรายการ และวางแนวทางปฏิบัติการใช้ถ้อยคำใส่เนื้อหา ของข่าวประเภทของข่าวที่น่าเสนอ สำหรับเศรษฐกิจมีผลต่อการอุปถัมภ์หรือสนับสนุน

รายการข่าวทำให้สถานีฯสามารถทำกำไรและเลี้ยงสถานีฯให้อยู่รอด

ในการศึกษาการคัดเลือกและการจัดลำดับข่าวพบว่า บรรณาธิการข่าว
 ของทุกสถานีฯ ต่างคัดเลือกข่าวเพื่อออกอากาศอย่างระมัดระวังมิให้ผิดไปจาก
 นโยบาย การคัดเลือกข่าวต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ สำหรับการแพร่กระจาย
 ข่าวโทรทัศน์พบว่า ข่าวโทรทัศน์มีโครงสร้างที่กำหนดคงที่ประกอบด้วยไตเติ้ล
 ประเภทของข่าวต่างๆเรียงตามลำดับที่ที่ประชุมข่าวเห็นชอบร่วมกัน ส่วนวิธีการ
 แพร่กระจายนั้นในกระบวนการทำข่าวประจำวันมีลักษณะซับซ้อนขึ้น มีผู้เรียบเรียง
 ข่าว มีการประชุมข่าว และเน้นการรายงานข่าวจากแหล่งข่าวหรือสถานที่ที่เกิด
 เหตุการณ์ด้วยเสียงของผู้สื่อข่าวหน้ากล้องมากขึ้น สำหรับการรับรู้ข่าวสารของ
 ผู้ดูผู้ชม จากการวิจัยพบว่า ในด้านเนื้อหาประจำวันภาคหลักคือ ภาค 20.00 น.
 ผู้ดูผู้ชมจะได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นข่าวในประเทศมากกว่าข่าวต่างประเทศ ข่าวหนัก
 หรือมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์มากกว่าข่าวเบา และในบรรดาข่าวในประเทศ
 ผู้ชมจะได้รับรู้ข่าวระดับประเทศ หรือระดับชาติมากกว่าข่าวระดับท้องถิ่น